

გ ა ზ ე თ ი ლ ი რ ს

ოთხე	მან.	კ.	ოთხე	მან.	კ.
12	10	6	6	6	6
11	9 50	5	5	5 50	4 75
10	8 75	4	4	4 75	3 50
9	8	3	3	3 50	2 75
8	7 25	2	2	2 75	1 50
7	6 50	1	1	1 50	

ცალკე ნომერი—ერთი შუკრი

ივერია

1877—1892

ს ა ზ ე ლ ი ტ ი კ ა და ს ა ლ ი ტ ე რ ა ტ ი ყ რ ა გ ა ზ ე თ ი

1877—1892

ვაჭეთი „ივერია“ აზრილის პირველი დამფუძნებელი ლიონს 8 მან.

დღეს, 11 აპრილს, საღამოს შვიდის საათის ნახევარზედ, დანიშნულია საზოგადოებრივი კრება „ქართულთა ამხანაგების წიგნების გამოცემის“ სათავადაზნაურო ბანკის სადგომში. არასწავრო ზღვრისაღებთ კრებაზედ დასწრება.

(1—1)

ჩვეულებასამებრ, ამ წელსადაც, 10 მასის, „ქართულთა შორის წერა-კითხვის გამავრცელებელი საზოგადოება“ გამართავს

მუშაობის ბაღში

ლბბრიბ-ბლბბრის

თავის ღონისძიებითა განსამდგურებდა.

ვინც ინებებს დახმარებს საზოგადოებას სხვა-და-სხვა ნივთების შემოწირვით, შეუძლიან შემოწირვითავე გამოუზარებონ კერძო ოლგა თადეობის ასულს ქვეყანისას—ავკულის ქუჩა, საფრანგის სახლი, ანუ საზოგადოების კანცელარიას, რომელიც იმყოფება ბანკის ქარვასლაში.

(5—3)

პარტიული თეატრი

კვირას, 12 აპრილს, ქართულს თეატრს არტისტებსაჟან მ. მ. საფრანგის თათსობითა წამოადგალი იქნება უკანასკნელად:

საყოფილო

ღრამა 5 მოკ., თხ. თ. დ. გ. ერისთავისა.

ლინკარსმანი

მონაწილეობას მიიღებენ: ქინხი საფაროვისა, ავალიასა და ჩაქაშისაჟან; ბანია ოლეტი-მესხიშვილი, გუნიას, გუგუნიას, შათოია, გაუილიატი, კახლაჯაი, სავარია, ადამაძე, მჭედლიძე და სხვანი.

ადგილების ფასი ჩვეულებრივია. დასწრება 8 საათზედ.

ფელეტონი

ჩინი უთავმოლობა.

ინა სკანს ქვეყნის პირანხულს? (შემდეგი. იხ. „ივერია“ № 73)

მიწის მოსავლს რომ ცა ჰაერს უშვილებდეს და არ ახლებდეს, მაშინ კიდევ, როგორც იქნებოდა, ავად თუ კარგად, გაუძლეობდა გლეხი იმ თავისი პირანხულით თავისი ოჯახსაც, მტერსაც და მოკეთაც. მაგრამ, როგორც ვიცით, ხალხის წლის მოსავლს ხან სტყუა ანდგურებს, ხან კალია, ხან ნაიკია, ხან ფილოქსია, ხან გავლია, ხან ნოტო და ვინ მოსთვლის კიდევ—რამდენი დარდულბა. ეს ასეა, მაგრამ ამ ქრისცა გაუძლეობდა გლეხის თუ ნაკლებად მოუვიდოდა საჩო-საბადებელი, ვალით გამოიყვანდა ოჯახს და წლიდანდღე დაიწყო კარ-მოსავლიანი მერმისი გადამავრებდა. მაგრამ ესლა თქვენ მიმანეთ: რა გზით გაუძლოს გლეხი მისი და იმავ დროს შესანახ ოჯახსაც, სახელმწიფო გადასახლად,

მიადებს მონაწილეობას. მმართველობა უზომიანდეს სითრავს წვერებს, სწვერო ფუღის შერთან დასქარინ.

(5—5)

ტფილისი, 10 აპრილი

დღევანდლამდე ერთად-ერთი ღონისძიება გვაქვს, რომ ხალხს დევ-ახლოვდეთ და გარდაცეთ ის სამეურნეო ცოდნა, რომელიც სწავლა-მეცნიერებამ და ვაჭრებმა შეგვძინა. ეს ღონისძიება სამეურნეო სკოლები და სამეურნეო ურნალ-გაზეთები. ჩვენი გაზეთი „მეურნე“ და ესხლანდელი მისი თანამშრომელი დიდად სცილობენ, რომ ხალხში გავრცელონ და მოვიზინო ის ცოდნა, რომლის შემწეობითაც კაცს შეუძლიან მოაყვანიონ მიწის პროდუქტი, რა-ც სპირა იმის ცხოვრებისათვის, მაგრამ, სამწუხაროდ, ჩვენი მეკიდარი მემამულენი მეტად გულგრილად ეცილებიან ამ მიმედ და საკუთრო საქვს.

მეურნეობა ერის ცხოვრების ბურჯია. ნამდვილი მეურნეობა არის ერთი იმ მრავალ საშუალებათაგანი, რომლითაც კაცობრიობა სცხოვრობს და იკვებება.

მეურნე ვაჭარს კაცსა ჰგავს. როგორც კარგი აღებ-მიმცემი კაცი, ისიც სცილობს, მამული ისე როგია-ნად, წესიერად მოაწყოს, აწარმოოს და ხალხს, რომ ცოტა დახმარავს და მეტი მიიღოს. მეურნე მიწის სხვა-და-სხვა მოსავლის გადაკეთებით წის-ქელიში, ქარხნებში, სახარეულოში და საქაოლნი თავის თავს ირჩენს, იცავს, იხურავს და სხვასაც აცხოვრებს.

კაცსა და ბუნებას უნდა ჰქონდეს

ურთიერთობა. ბუნების სიყვარული, იმასთან შეუწყვეტელი კავშირი, ბუნების ზემოქმედება ადამიანს ნიჭ უზნის, ახსნევებს, ახალისებს.

მეურნეობამ მთელი ევროპა, ამერიკა, ჩინეთი, იაპონია, ინდოეთი და სხვა ქვეყნები ააყვავა, გაამდიდრა, ჩვენ-კი, ქართველები, გულგულ-კრეფილები შევსკეპრით ჩვენს ბუნებით შექულის მამულებს და ვფიქრობთ: რადის იქნება ბანკიამ ფული გამოვიტანათ ამ მამულების დავიკავებთ... ამისთანა ჩვენი მფლობელობა დიდად საფიქრებელია.

ყოველის ჩვენის უბედურების მიზეზი ის არის, რომ ჩვენ არა გვაქვს იდეალი, ის სავროთა სანატრო სავანის, რომელსაც ყველანი უნდა თავის ვეცდეთ და თავს ვეულებოდეთ. ძველად ჩვენ ვიფარებოდით ჩვენს ოჯახობას, ჩვენს პატრიონებს, ვეზრძოდით მამულისა და სარწმუნოების მტერთ. მაშინ ყველა გამბული იყო ერთს ქელში: ყველას აზრად ისა ჰქონდა, რომ დაეცა მტერთაგან თავისი ძვირფასი, საყვარელი მამული, ვრავნება, სარწმუნოება, დედა-ენა, ოჯახობა და პატრიონება.

თუმცა საქართველო მაშინ დიდს გაჭირვებაში და განსაცდელში იყო ყოველ წაშ, მაგრამ მიიწ სცილობდა განათლებულ ერთ: ბერძენთა და რომელთა დაახლოვებობა, ჰეზინი და საზოვარ-გარედ აღსაზრდელად და სასწავლებლოდ თავისი შვილებს ჰფიქრობდა მამულების გამშენიერებას, მის კეთილ-მოწყობას, ქართულის ერისა და მწიგნობრობის გამდიდრებას. უწინდელი ნაშთები: ვაჭარები, წიგნები, ეკლესიები, მათი სამკაული, მღვდელ-მოღოზონთ შესამოსი, საომარი ამალი, მხატვრობა, თიხის

გაზეთის დასაცვად და ყველა განცხადება-დასასტავადი უნდა მიჰმართოს: თეონ რედაქციას, კუბაში, ავტოლის ქუჩაზედ, ვარსკოვის ქუჩის პირდაპირ, თავ. გრუნინსკის სახლში; წერა-კითხვის გამავრცელებელი საზოგადოების კანცელარიას, სათავადაზნაურო ბანკის სახლში, სასახლის ქუჩაზედ.

ფასი განცხადებისა: ჩვეულებრივი სტრიქონი რეკლამა.

სოფლის ქიმი-მოლოტერნი. აი, სიუჟეტი, სიტყვაზედ, დადგა კალიობა, ჩაიკლო გულხმა მოსავალი, მოადგა მოვალე კარხედ თავის ვეფერებელი ჩანახაბი და უყვიროს: ან ჩემს ვალში კოლი ათ შაურად ქერი ამიწუე—მანათად ჰური, ან ჯანი ვაგადებინე, ვაყიდებ ესლა ჩარჩებზედ და ნაღდი „შაიკრი და „ლიპტი“ თვალს მოგთხრო. ბოლოდა ვაჭრებისაგან მოგზავნილ მაწანწალა ჩარჩებს წინადლიეთ პირი აქეთ შერკობს: ამა და ამსზედ მეტის მიცემა არავინ შეიძლოს სულადშიო, და ემორჩილება ვაჭრებელი გლეხიც თავისი სულთაშუაგებით. აგერ, კიდევ მოაგდა გლეხის სულადი ხეავს ახლა სხვა ჯურის მოვალე და უდავილი ჩანახაბი აჩადა თავისი უშველებლის რაბათი ზამთრის პირშივე ათ შურად დაეკეთილი კოლი-ქერი და მანათად—ჰური. ვაჭარუნდა ეს სხვა ჯურის მოვალე-ცა, შემოვიფა იმავ გლეხის დანარჩენს ხეავს დიკვირ, მათე, დალაქი, მეველე, მოვალე, გზირი, მეფარჩე, მეწერისაღე, მიკე-ბანი და სხვანი—ყველანი თავიანთ მემო-ჩანახებთ და კულ-ვიკრებით

ქურტული, ტანისამოსი, სხვა-და-სხვა ალაგას არხები, მშენიერი გვეგით აშენებელი ხილები, ტაძრები, მარნები, ცა-დაქილი სიბის ქეთია, ჩაკირული და როგორები ჩაყრილი ამ მარნებში დიდობრივ ქვევრებს, დიდის ხელოვნებით კლდებში გამოქვაბული ეკლესიები, ციხე-ქალაქები, შიგნაეთები შენობანი, ქუჩები და მიედნები რას მშობობს და რას ვეიმ-ტიკებს?! იმას მშობობს, რომ ქართული ერი მუდმივ მოძრაობაში იყო, სცხოვრობდა ქუა-განებთ, სცილობდა ყოველის ღონისძიებით თავი შეენახა და მეურნეობა წინ წაყვანა; სცილობდა მოსკოლითა იმ რიგს და წესს, რომელსაც განათლებული ხალხნი: არაბნი, რომაენი, ბერძენი და სხვა ტომნი მისდევდნენ. საქართველოს ძელი ნაშთები დღეს მე-ქნითი ავირვიებს და ალტაცებაში მოაკვას.

მათლაც, ბერე ნიარად საფულის ხმობა და მოსაგონი ძელი ცხოვრება საქართველოსი. ბევრი რამ ვაჭკრა და მოისმო მაშინდლის ცხოვრების გარემოება-ვითარებისა. დღეს სრულიად სხვაგვარი შეიცვალა ჩვენი ცხოვრება. თუ ძველად ფარი და ხმალი იყო ისე აუცილებლად სპირა ჩვენთა წინაპართათვის, დღეს ჩვენთვის ეგუთნია სპირა უმთავრესად და აუცილებლად. გუთნამა უნდა ვიკანთ ჩვენთვის ახალი კალი წარმატების გზაზედ საბარულისა, გუთნამა უნდა მოვავნიოთ განათლება, განვვივითაროთ კუა-განება და განვამდიდროთ ყოველის მზრეო.

უწინ განათლებულნი ჩრნი თითონ გვეტანებოდნენ ჩვენ და ვეასწავლიდნენ ყველაფერს; ესლა-კი ჩვენ უნ-

ლი ვაჭარ-ჩარჩები გლეხობისაგან საკლავს, ერობს, ყველს, მატყლს, აბრეშუმს და სხვა ხურის თას ნიარ ნამოქმედარს და მიწის მრავალ გვარ ნაწარმებს, ამას ნულარ მეთიხავი; გონება ვაღიერე, ენა დაღუნდება და კლაში ვაშეშლება საყვარელებისაგან. იმერთო, უფალო, შემოწყალე! ჩას არ მოიხილებს კაცის თვლი ჩვენს საძალო-ლორედ გამხდარს ქვეყანაში! იმ ქვეყანაში, სადა უტუბო მიწა-წყლიდან ფეხ-შიშველად მოთარეულნი მთელის ქვეყნის სიმიდრეს ვაბრეშუმში იღებენ, მდიდარებს დარბაზებს და მალაზებს იშენებენ, ბანკში ფულებს აწყობენ, ამაკობენ, ბოზობობენ, მეფობენ, თვითთავან ავსაფეფელი მკვიდრთა ადამიანურს უფლებას ფეხ-ქვეშ სთელივენ—როგორც უნდა, და იმთო კბილის გამოხმობრეკლნი, დაჩაგრულთა გულ-შემატყვიანი და მალაზის მომპოვებელი-კი დღესაც არსათ სჩანან—მეხტამეტე საუკუნეში!... 10 tempora, o mores! ვაპ, სიმარალოვე, რამიგან ხარ, სად არს შენი სამართლი, რომ დნაჩაგრულს უტეპობს და დამჩაგრულს სთხარის თვალი!...

ამ სანიოდ წლის წინად ერთი

და ვეტანებოდით წარმატებულს ქვეყნებს, ვცდილობდით დაუახლოვდით, ვისწავლეთ იმითი ენა და შევიძინეთ იმათგან ის ცოდნა, რომელიც ჩვენს სამშობლო ქვეყანას გამოადგება; უნდა მივცეთ ერთმანეთს მხარი და მოვსპოთ ის გაცალკევება, რომელიც, თუ არ გავჩა, ოდესმე ყველას მიწასთან გავგასწორებს. სხვა-და-სხვა სასწავლებელში დაფინანსებული ვიყავით, ახალს თაობას, ქართველ შვილებს, ყოველ წამს თვალთ წინ უნდა მდგეთ შეტყობება თავის სამშობლო ქვეყნისა; მათ გულში უნდა დავიდებოთ მისი სიყვარული და დამად უნდა იყოს დამაბრუნებელი ეს მცენება; ჯერ სამშობლო ქვეყანა, მის მკვიდრთა კეთილდღეობა, და მერე ჩემი საკუთარი სარგებლობა და გამოჩენა.

ვიღრე ჩვენ ამ მცენებას არ დაავადებთ და ყველანი მძულად, სიყვარულით საერთო საქმეს არ მოვეციდებით, ერთმანეთს ხელს არ მივცემთ, იმ დრომდე ჩვენს ცხოვრებას ვანჯერებთ არ დატყობა და წარმატება არ მივცემ.

ახალი ამბავი

- * * * დღეს დანიშნულია კრება „ქართულ წიგნების ბეჭდვის ამხანაგობისა“. კრებას განსახილველად მოხსენდება შემდეგი საგნები: 1. ანგარიში ქართველთა ამხანაგობის მოქმედებისა მის დაარსებიდან 1892 წ. 1 იანვარამდე. 2. საერთაშორისო ანგარიში შემოსავლისა და გასავლისა 1892 წლისა. 3. მოხსენება გამგეობისა კოსისის შეტყობის შესახებ. 4. მოხსენება გამგეობისა სტამბის შეტყობის შესახებ. 5. წინადადება გამგეობისა ახალ დამატებითის პაების გამოცემის შესახებ. 6. წინადადება გამგეობისა შესახებ წინამძღვრით-კარის სკოლის პის გადასახალის შეწყებისა. 7. წინადადება გამგეობისა: ვა-

მოეცხადოს მადლობა ამხანაგობის სხვაგვარ კრებისაგან და წარგზავნა ვიღრე მათი ცალი წიგნი საკუთარ გამოცემებას ზოგ ერთს იმ ადგილებს, რომელნიც უსასყიდლოდ ემხარებიან ამხანაგობას საკუთარ გამოცემათა ვაჭრელებს.

8. განხილვა ამხანაგობის პირობის წერილის ზოგიერთ შესაცვლელ მუხლთა. 9. არჩევანი ამხანაგობის გამგესი, მმართველისა არის წვევრისა, ხაზინდარისა და მდივნისა.

10. არჩევანი სარედაქციო კომისიის ხუთის წევრისა და სარედაქციო კომისიის სამის წევრისა.

* * * ტფილისის მახრის უფროსმა თავ. ჯანდიერმა აცნობა ქალაქის გამგეობას, რომ ტფილისის მიდამოში კლივის კერძებში მრავალ ალგას აღმოჩნდა, სხვათა შორის ქალაქის საკუთარ მამულებში, ნავთილუსს და ავლაბარში. რადგანაც სოფლის საზოგადოებანი იდღეს სამხადისში არიან კალისთან საბაძოვგვლად, ამიტომ თავ. ჯანდიერმა ქალაქის გამგეობას სთხოვა, რომ ამანაც მიიღოს მონაწილეობა ამ საქმეში. გამგეობამ ჯერ-ჯერობით ექვსი თუმანი გაუგზავნა ბანს მახრის უფროსს, რომ ამ ფულთა დაქირავებულ იქნას ორი კაცი, რომელთაც უნდა გამოიკვლიონ ის ადგილები, სადაც დაუღვია კალის კერძები. ხოლო როდესაც კალია გამოიჩინება, მაშინ გამგეობა ან ფულთა შეეწვევა სოფლის საზოგადოებას, ან თვით დაქირავებს მუშებს.

- * * * უცნაური ამბავი მოხდა გუშინ, 10 აპრილს, გათყვებისას, 31/2 საათზედ. მუშტაილის ბაღთან ვიღაც სამხედრო ტანისმოსიანი ენაწილი კაცი ჩაჯდა თურმე ეტლში და ქალაქისკენ წაიშვიდა. ვახუდელ, პოლიციის მე-10 განყოფილების სადგომთან შეეკრებოდა და თურმე და ჰქოიბა: „ბატონო, ახლა საით მიბრძანებთ ეტლის გაბრუნებასო“, მაგრამ, პასუხი რომ არა მიიღო-რა, ჩამოვიდა კოვლადან, მიუხალოვდა და მახა, რომ მკვლარი იყო. მაშინვე პოლიციის განყოფილებაში გადა-

ქანა, სადაც შეეტყეს, გვარად ნიკოლოზ ბონდარეკის, ჩვენება ჩამოართვის და მან განაცხადა, რომ არ იცოდა, როგორ მოუტყეს თავი, მართალია, ვახუდელ რადე ჩხავანი მოემსება, მაგრამ არა გონია-კი, თუ რეგულირების ხმა ყოფილიყო. მაშინვე ეცადა პოლიცია მოკლულის ვინაობის შეტყობას, მაგრამ ვერა მოახერხა-რა. თავის მკვლეელი ენაწილი კაცი, ასე ჩივდებოდა თურმე ტის წილის, ძალიან ღამაზე და ბუსუსი ახლად აქვს აშლილი. როდესაც მოკლულის გავიდა საანატომიო თეატრში მიიტყნეს, ჯერ კიდევ თბილი იყო. გუშინ დედა შვილს ეძებდა და იცნო კიდევ შვილის გავიდა. განუწილი კაცი აღმოჩნდა მე-14 ქანუადღობის გრუზინსკის პოლისის „გოლნო-ობზერვატორიაში“ მიხილ ჩიჩიკანოვი. მოკლულის რეგულირების მარჯვენა ხაფიქელში აქვს დაკრული და სულე ერთს წამს დაუღვია.

* * * 7 აპრილს ტფილისში ვარდა-იკვალა ნიკოლოზ ანტონის ძე ვოლოკონსკი. ვანსენებულნი ცნობილია, როგორც ატარო მრავალის სამხედრო სასტიკორო წერილისა. ვოლოკონსკი განსაკუთრებით შრომობდა „Кавказский Сборник“-ის გამოცემისათვის. უკანასკნელს დროს ვოლოკონსკის, როგორც დახვალა ვანსენებულს სამხედრო ისტორიის მწერალს, მინდობილი ჰქონდა უკანასკნელ ომის აღწერა, მაგრამ სიკვდილმა ადარ დაეცა ეს შრომა დასრულებინა. ვანსენებულის გვამი 9 აპრილს დიდის პატივისცემით დასაფლავეს.

* * * 8 აპრილს კავკასიის სიმეზრატორო მკურნალთა საზოგადოების კრება იყო. კრებაზედ წაიხილეთ იქმნა საზოგადოების წერილი ანგარიში, რომლიდანაც აღმოჩნდა, რომ ამ წელს საზოგადოების 53 საპატორო წევრი ჰყოლია, 330 წამდელი, 58 კორესპონდენტი და 11 თანამგონობელი. მიუღეს წლის განმავლობაში საზოგადოება, რასაკვირველია, განსაკუთრებულს ყურადღებას სხვა-და-სხვა ელემენტარულ სენის შესწავლას აქვე-

იდა. არც მოსავლობის გამო დაზარალებულნი დასტოვა საზოგადოებამ უყურადღებლოდ. დამწველ გუბერნიების სასარგებლოდ 919 მანათი შეაგროვა. ამავე კრებაზედ მკურნალთა ი. ზ. ლორის-მელიქოვმა წაიკითხა ლექცია ენაწილების აღზრდის შესახებ.

* * * ამჟამად ტფილისის მახრის ადმინისტრაცია ყოველ გვარ-ღონისიძეობას მხარობს ტფილისის მახრის კალიის ვასაწყვეტად. მთელი მახრა ხუთ ნაწილად არის დაყოფილი: ნავთილულისი, სართილულისი, ავლაბულისი, ყარაიხისა და კოდა-სოღან-ლულისა. ყველა ამ ნაწილში დატყობილია, რომლებიც რამდენიმე ადგილზე და ადგილზე უნდა ადგენონ, როდის გამოიჩინება კალია, და მაშინვე მახრის უფროსს შეატყობინონ. ადმინისტრაციის უკვე აქვს მომზადებული ყოველ გვარის იარაღი კალიის ვასაწყვეტად.

* * * ბორჩალოს მახრის საუფლისწულო მამულში რაღაცა მწერი გავრცელდა 150 დესიატინა ქერი და პური წახანდა. ტფილისიდან აფრინო მი ს. პ. ტომოფევი ვაგზანეს და იმან აღმოაჩინა, რომ ეს მწერი Zabrus (Cyprus-ის ჯიშისა ყოფილა. ჰეტი-რობან, რომ ეს მწერი კიდევ 150 დესიატინამდე პურსა და ქერს წახედნოს.

* * * უწმიდესის სინოდის განკარგულებით, თეირანის მიხსიონერი არქიმანდრიტ ეფესვი ტფილისში იქმნა ეპარქიანოლი და რეგობით ამაღლების მონასტრის წინამძღვრად დაინიშნა. თეირანში-კი დრანდის (სოხუმის მახლობლად) მონასტრის ილუმენი, არქიმანდრიტ ხარლამი გაიგზავნა.

* * * ოთხშაბათს, 8 აპრილს, ტფილისის მეორე გიმნაზიის მოწუფენი დირექტორისა და მასწავლებლითურთ მტყუთაში წავიდნენ, სხვათა შორის, ძველ ნაშთთა დასათვალისწინებლად.

* * * ამას წინად ვენაში პოლიკო-ნიკმა შულერმა დაბეჭდა რუკა, რომ

მელშიაც აღნიშნულია, რომდენი ინგლისის ჯარია ინდოეთში და რამდენი რუსეთისა აზიში. შულერის ანგარიშდგება სწას, რომ მშვიდობიანობის დროს კავკასიაში რუსეთის ჯარისა—111,760 კაცია ხოლო, ომიანობის დროს—275,190 კაცი, აზიში (თურქესტანსა, იმერკასპიის მხარეს და კიბარში) მშვიდობიანობის დროს—74,020, ომიანობის დროს—122,210. ინგლისის ჯარისა ინდოეთში მშვიდობიანობის დროს 233,300 კაცია და ომიანობის დროს-კი მწილად თუ ინგლისსა შეიძლოს ამ ჯარის მოამატებო.

* * * წარსულს მარტს სოფ. ბერძენულში (გორის მახრისაში) ერთი მეტად იშვიათი და შემადრწუნებელი ამბავი მოხდა. ხსენებულს სოფელში ერთ გლეხ-კაცის ცოლს მოუვლდა თურმე თავის ქმართან ჩხუბი იმის გამო, რომ გინდა თუ არა, შენს ძმებს უფლად უნდა გავყარო და ცალკე უნდა გავიდეთო. ამაზედ ქმარი არ დასთანხმებო და დიდი უარი უთქვამს ცოლისათვის. ცოლს ამ ჩხუბისა და აყულისათვის დროს ხელში სჭერია ბავშვი, თავისი შვილი. აღარც უთვებო, აღარც თვებებო, აუღია საბარლო ბაღლი და უხილვშია ჩამოსათვის. ბავშვი დედამიწაზედ დაცემულა და იქვე სული გაუთნებია.

* * * გავთეს „Нов. Обог.“-ს შეუტყეო, რომ ამ დღეებში აბასთუ-მანსა და ქუთაისს შუა გზის შვეეთებს დაიწყებენო.

* * * სოხუმის მომრიგებელ-მოსამართლეს ვიატკოსკის მკვლელი მიხეილ მუქელე ვარდაცვილა („Нов. Обог.“).

* * * სოხუმის გავთეს „Нов. Обог.“-ს სწერებ სოხუმეზიდან, რომ სიმინდის საზღვარ-გარე ვატანის ნება-რთვის გამო სიმინდის ფანსა ძალიან აიწიო. უწინ ფუთი სიმინდის 45 კაციკი ისიყვებოდა და როცა საზღვარ-გარე ვატანის ნება-რთვა გამოცხადდა, ფუთის ფასი 62 კაციკამდე ავიდა. მაგრამ ამავე დროს, რადგან ოქრის ფასი დააკლდა 7 მ. 92 კაციკამდე

სიღრეული ვაჭარი თავს იღრინობდა და როცა მისწრეს და ჰქოიბეს: რად ჰჭკრებოდი, ალაჯან, მაგეთ დღის საწყისს საქმესო? — ეგა! რაგან ამბობო, გენაკუბა! ერთ ოხერ ქართველს ოკი უთმანი ვახსენებ შეტყობე საპალნე ღერინდ, ცხრა საპალნე-კი მივიღე და ექვსი საპალნის ბარათი-კი სალდა დამკარგვია, და ეხლა ის ემე—ჩემი უღმერთო. მოვირანე ვტკაბ მიშვრებო, უსაქუნია მწუხარედ და დრომდ ამოუბრია „საბარლოს“. შევიღივდე წლის წინად მსოკოვში ერთმა განათლებულმა ქალმა მორფთი თავი მოიწაშლა და როდესაც ექიმმა ჰქოიბა მიზეზი თავ-განწირულებისა, — „Честнымъ трудомъ жить не могу, а безчестно жить не хочу“-ო, მთევო ქალმა და განტყევა სული („Руч. Вѣд.“ № 201 85 წ.). აი რამდენ ნაირი ხალხია და სიკვდილი ქვეყნაზედ ვინ იცის, იქნება ისეთი დროც მოვიდეს, რომ ქვეყნის ჰქოიბა მგვლელო-ყოფილი მოვაჭრე-მოვაჭრეებზედ საწამლაგს იმხადებდნენ და იმ ქალის ნაბეჭდს უკუღმა გაიძახდნენ: ცულ-კაცობით ვეღარა ვცხოვრობო და წმინდა ოფითი ცხოვრებას სიკვდი-

ლი გვიჩვენებო!... მაგრამ დღეს-კი ჩვენი ქვეყანა იმათგან იხრნობა და იღუბება, ეს აშკარა ყველასათვის ვინ-კი საქართველოს მიმდინარე ცხოვრების აუ-კარეს გულდღეობით თვალ-ტურის აღვიწყებს და წეს-რიგთან კითხულობს გავთეს „ივერიის“, „ნოვოე ობოზრინას“ და „მეურნის“, იმას ბეგერი რამ ეხსომება საქართველოს სხვა-და-სხვა კუთხეებში და მოწერილი ამ გვარი შინაარსისა: ამა-და-ამ სოფელში ასე ჰყვლივდებოდა: ჰქოიბდა ხალხს, მთელი იმითი ნაქირანხულევი სიმღირე წურბელა ვაჭრების და უღმერთო მოვაჭრეების ხელში გადადის და სხვა. აი სხვათა შორის რას იწერებოდა ქართლი-დამ: „მინც გლეხ-კაცის ჯიბეში არა ჩევა ხოლომე, რაც უნდა ბე-გერი მოსავალი იყოს; ამა სოფელ-სოფელ ვაჭრებზედ ხარბების ცლანქებს როგორ წაუღვენ...“ („ივერია“ № 220 91 წ.). აი კიდევ „ივერიის“ ახალ ამბავში რას ამბობს ვინმე კორესპონდენტი: „ამბეჭაში“ (ახათში) გლეხ-კაცობა ძალიან და ძალიან ღარიბად არის. ყოველი იმითი საცხოვრებელი და ჰქონება ორიოდ ვაჭრები და ჩარის ხელშია. დალუკით

იღუბება სოფელი და პატრონი და გულ-შემტაკივარი-კი არსადა სწანა (№ 227 90 წ.). ბანს კორესპონდენტს რომ ცხეთ-ტუხის სხვა სოფლებზედ შეეწავლა გულ-დაკურნა-ლის ყურადღებით ყველა დანარჩენ სოფლებზედც სწორედ იმასვე იტყუოდა, რაც გვაცნობა ამბეჭაზე-გლეხ-კაცობა დღითი-დღე ღარიბ-დებო, ნივთიერად უმღურდებო, სოფლის მეურნეობას ძირი ეხერება, მშრომელს კაცს ღებუ-პაური უწუდება და მათ მაგვრად ნეტურებაში არიან სხვა-და-სხვა მედქმეები, ალა-ფეხები, წერილი და სხვითი ვაჭრები და ზარავ მოვაჭრეები, რომელნიც სხვის უმედურებათ სარგებლობენ და ამ სხვის უმედურებაზედ თავი-თავი საკუთარს ბედნიერებას აფუძენენ“, ამბობს ბანი ა. ფრანკელი თავის ერთს მეთაურში და დიდ ქე-შპარტ სიმართლასაც ამბობს. თუ ჯადოდაზობას სწილიან ტფილისის და მახრის ქალაქების დღებ-ბარებში სათოკე ვაჭარ-ჩარები მწა-რობებოდა და მოამხარებოდა შო-რის, ამას ხომ თვით გვჯობებოდა დიდ სატანად ვერ შესძლებდა. ვერ მო-იგონებს, ნურაინ იფიქრებს, რომ ვი-

თომ ცულ-კაცებად მარტო სომხები მუყუნდნენ სახეში, —ღმერთმა დამიფაროს ასეთის წინდაუხედაობისაგან! სომხებშიაც არიან პოლიტიანი ადამიანები, ქართველებმა ვიცოდათ, რომ სომხებშიაც არიან საზოგადოები და სომხებშიაც, ქართველი რომ გასომხებდა, სომხებზე უარესი ვახდებო, ამ-ბოზს ჩვენი ანაზო, და, მასხალამე, საზოგადო ქართველი საზოგადო სომხებზედ უფრო საზოგადო ყოფილა და ნამდილოც არის, თორემ სიტყუ-რი უყოფილიყო, ხომ აღარც ჩვენი სობრძის-მეტყველი პოეტე იტყუოდა ამას: „მოყვარე-მეტერი ყოფილას მტრისაგან უფრო მტერია, არ მინე-ღობა გულთია, თუ კაცი მეციერია“. მართალია-ც, ისე შეუბარებოდა ჰყვლივდეს დღეს თავის მოძველს ქართველი მოვაჭრე-მოვაჭრეები, რომ ისე უწყალოდ პარტო ლეკე არ გაკვეთფებს ბუწწმარისს ქალში ბე-ჩას ადამიანს. სათოკე ყაჩაღს კი ნამესუი აქვს: საწყალო ადამიანი გრამ-ბარებში სათოკე ვაჭარ-ჩარები მწა-რობებოდა და მოამხარებოდა შო-რის, ამას ხომ თვით გვჯობებოდა დიდ სატანად ვერ შესძლებდა. ვერ მო-იგონებს, ნურაინ იფიქრებს, რომ ვი-

რომ თავი არ მოვაწყინებო და მოკლეთ მოგსკათო: ლორები მუხის კრისაც აღარ სჯერდებოდა და მუხებზედ ძირიანად სობრძის და ადევ-ტენსა. აი, ამსაწყალო მგომარეობაში დღეს მთელის საქართველოს გლეხ-კაცობის უშრავლესობა და იმისავე ტა-ვაში იწვის მომეტებული ნაწილი უქანდელის თავა-დანაშაურობის, სამ-დედველო წოდებისა და მოქალაქე-ებისა. ვი დღესა მტრისადა ქვეყნის უმარადესობა დღითი-დღე ვგულეშ-ბა, გუშინდელი სკოლები-კი საყუ-რების პოეტის სამახორყო სიტყვას გაიხიან, ყალბ-პატრონული სი-ამაით თავ-მოწონებულნი: „რომ ბე-დში მოვი შენ ძმად მიგანდეს, მს არავერი სიყვარულია, საქმე არ არის, კაცის ის უყვარესი, ვინც ბედისაგან დაჩაგრულია“-ო, და საქმით-კი ყველა თავის პირანულ სარგოს მოყვარუ-ლია. აი ფარისევლებმაც ასე იცინა: „შენს მუხებზედ ბინდი შენთან ქვითინებენ, იტყვლებიან და გულ-ში-კი არხინად იციან, იტყვებინ-ნუ თუ ამას მოითხოვს ლევათბერე-კაცი-მოყვარება?!

7 მ. 76 კაბეკამდე დაიწია, სი-
მინდობა ისე დააღწია ფსი-
ტალო ფთოი 50—51 კაბეკად ისე-
დებდა. საკვირველია, ამბობს კარ-
სონდენტ, რომ წელს ინგლისე-
ლებს აღარ მიქცა ექვლან სინდის,
თუმცა შარშან სულ ინგლისელებს
მიჰქონდა. წრეწილს-კი სინდისი
უფრო ტრამპონში იგზავნება.

* გორის დედათა პროცინაზის,
როგორც სწავს მის წლიურის ანგა-
რომდებან, ჰქონია შემდეგი შემოსა-
ვლი შარშანდელის წლის განმავლო-
ბაში:

ა) მისი იმპერატორებით	მან. კაბ.
უხალესობისაგან, დიდის	
მთავრების, დიდის ჰერცო-	
გნი ანსტრისა მიხედვის	
ასულიანად მიუღია	100
ბ) სწავლის ფასი ფული	2719 50
გ) მთავრობისაგან შემ-	
წეობა	1000
დ) გორის საქალაქო	
თეთი - მმართველობისაგან	
შემწეობა	1000
ე) კნ. ანნა ალექსან-	
დრეს ასულის ამილხეობის	
საგან	50
ვ) გორის კლუბისაგან	278 40
ზ) საქველმოქმედო სა-	
ზოგადოების წევრთაგან	268
ი) შემოსავალი ღუქე-	
ბისა	26 50
თ) სხვა შემთხვევითი შე-	
მოსავალი	217 54
სულ.	6113 71

ამავე წლის განმავლობაში პრო-
ცინაზის ჰქონია შემდეგი ხარჯი:

ა) ჯამაგირი მასწავლე-	
ბელ-ლამურელთათვის	4824 11
ბ) სასწავლო წიგნები	159 6
გ) სასკოლო-სამეურნეო	
ხარჯი	216 60
დ) მასალა ხელ-საქმისა-	
თვის, კანცელარის ხარჯი	
და განზრახულ ლატარის	
ნოვებისათვის	145 60
ე) შეკეთება და დაზღვე-	
ვა სახლისა	160 38
ვ) შუშა	119 10
ზ) მოსამსახურებს	400
სულ.	6024 85

დარი ფულად 1892 წლის-
თვის 88 მან. 86 კაბ.

**საპარამო მთავრობის განმარტ-
ლებანი.**

მისის მადლ ყოვლად უსამდელოე-
სობის, საქართველოს ექსპროსიის ძეგ-
ბს უმზადესს ჩინოვანს აბრეშობა-
რისა 1885 წლის 31 ოქტომბრის
მე 5146 №-ის და 1891 წლის 7 სოკ-
მბრის მე-899 №-ის მოქრავლობის
საფუძვლით, გორის სასულიერო სასწა-
ვლების I-ს და მე-II კლასების რუ-
სულაის და საეკლესიო-საღვთისა-
რის მასწავლებლის, სამეცნიერ სტრუქტურ-
აგებისა, აქ კქსანდრე შიარაძე-
კი, თავისივე თხოვნის თანხმად და
სამსწავლის სარეგულაციისათვის, გადმო-
კეთდა აქნის ამავე თანამდებობაზედ
ტრიალის სასულიერო სასწავლებელში,
სოლო ამის ადვოკატს გორის სასული-
ერო სასწავლებელში დანაშაულ აქნის ამა-
ვე სასწავლებლის მოსამსჯებელ კლასის
უფროსის განყოფილების მასწავლებელი,
ყოველგვარი ასისკომარა წაჭარბა და ზე-
თა შეიძლება; ამ უკანასკნელის მტკიცებ-

კომისარსადგებელ კლასის უფროსის გან-
ყოფილების მასწავლებელ დანაშაულს
გორის სასულიერო სასწავლებლის შე-
თავსებულ, ტრიალის სასულიერო სე-
მინარიის სტრუქტურა მისივე თანხ-
მად შეიქცა.

მისის მადლ ყოვლად უსამდელოე-
სობის, საქართველოს ექსპროსიის ძე-
გბ, თანხმად უსმდესის სინადის 1890
წლის 10 მარტს—ნ აქნის მე-85
№-ის განკარგულებისა, ზღაპროსი
გორის მსხრანის სამხალხოში განყოფი-
ლების, დ. ბირჟისთან თანხმად სთადა-
მეგლას ეკლესიის მღვდელ სერგეი
დავითაშვილი, წარმისებულ, გულ-მი-
დაგეს და სსარეგულაციისათვის, ამა-
ს 1892 წლის მარტის 14-ს დაღეს
დაჯილდოებულ აქნის უკეთა.

მისის მადლ ყოვლად უსამდელოე-
სობის, საქართველოს ექსპროსიის ძე-
გბ, მოქმობისაგან გორის მსხრანის მე-V
სამხალხოში განყოფილების ზღაპროსი-
სის, დეკანოზის თანხმად თანხმად,
რომ სამხალხოში, გულ-მიდაგეს და
სსარეგულაციისათვის შექმნის მო-
კავებისა დღევანდელ აქნის ეკლესი-
ისა მღვდელი იაკობ რუსიშვილი, ამა-
ს 1892 წლის მარტის 12-ს დაღეს,
უკანასკნელად მღვდელი რუსიშვილი
დაჯილდოებულ აქნის „სამხალხოში“
და დოკუმენტისაგან გამოეცხადა.

რუსეთი

— გაზედი „Правда“ სწერს: ამ
პოლო დროს ვახუტეშვილი ლაბარკი
ლიწეს დის შესახებ, რომ თუმცა
ხაზინა 1/2 კაბეკიანებსა და 1/4 კა-
ბეკიანებსა სჭირს, მაგრამ ეს ფული
ძლიერ ცოტა იჭრება და თითქმის
არსად არ იხმარება. საჭიროა, რომ
ეს ფული უფრო ბევრი მოიკრასო.
არაგინ არ აქცეს ყურადღებას იმ
გარემოებას, რომ რუსეთში წერილი
ფული არ იჭრება. რუსეთში უფრო
ხელის-ხელ სახმარებელი ფული მა-
ნათიანია. სხვა სახელმწიფოებში-კი
უფრო ნაკლებიანად არის, როგორც
შემდეგის წესხადგან დინამიკის შეი-
თხეული:

რუსეთში—მანათი	100
გერმანიაში—მარკა	31
ავსტრიაში—გულდენი	61
საფრანგეთში—ფრანკი	25
იტალიაში—ლირა	25
სპანიაში—პესეტა	25
პორტუგალიაში—მილორისი	40
დანიისი—კრონა	34
შვეიცარიაში—რედკალა	34
პოლონიაში—გულდენი	52
საბერძნეთში—დრახმა	25
ოსმალეთში—პისტრია	5

ამ გვარად რუსეთში მანათზედ
წერილი ფული არ არის სახელდება-
ლო სახმარებლად და საანგარიშოდ.
მანათი გარდა, არის კიდევ კაბეკი-
ნი. მართალია, რუსეთში ისეთი სა-
ხელმეტი არის, როგორც, მაგალი-
თებრ, „четвертак“—ი—ხუთმეუ-
რისანი, „полтина“—ათ-შორისანი,
მაგრამ ეს მხოლოდ სახელმეტი და ანე-
თი ფული-კი არ არის. საჭიროა,
რომ რუსეთში-კი, როგორც სხვა სა-
ხელმწიფოებში, მანათზედ ნაკლები-
ნი, წერილობრივი ფულიც შემოიღონ
ხელის-ხელ სახმარებლად.

უკნოეთი

მეგობრობა. იმპერიის კანცლერი
კარლსბადში აპრობს წასვლას, რომ
ორის წლის გამუდმებულის შრომა-
საგან დაიღუპება მისგანგანს მი-
სცეს თავი. ბერლინის საზოგადოე-
ბაში ამ ვახუტეშვილი დს არის სა-
ლაბარკო, კარლსბადიდან პარიზე
ისეც თავი-ს თანამდებობაზედ დაბრუ-
ნდება, თუ არა? ამად ურჩევდა
იმპერატორი „თავის კანცლერს“,
აქ დაარჩია, და ორს საზოგადოე-
ლისათვის უთმობდა, მაგრამ პარი-
ზემ ისეც კარლსბადი აირჩია. აჟადა
ვარ და წამლობა მეტრეებო... ამ-
ბობენ, რომ თუ პარიზემ კანცლე-
რობას თავი დაანება, ამ თანამდებო-
ბაზედ ახალი მინისტრ-პრეზიდენტი,
გრაფი ეილენბურგი დაინიშნება. ეი-
ლენბურგს უთქვამს თურმე, რომ
შე ადილიად შევიდნენ გერმანიის
კანცლერის თანამდებობის ასრულე-
ბასო. ბერლინში ხმა დადის, რომ
ეილენბურგი უკვე შეუღდა კანცლე-
რის მოვალეობის შესწავლას და
კაბეკიცი დიდის სიამოვნებით ენა-
გრება ამ საქმეში.

განსაკუთრებულმა სამხედრო კო-
მისამ იმპერატორის ეილენბურგს თავ-
მჯღობარებით ახალი კანონ-პროე-
ქტი შეიმუშავა სამხედრო წეს-წყო-
ბილების შეცვლის შესახებ. თუმცა
ეს კანონ-პროექტი ჯერ დაწერილე-
ბით არ არის გამოცხადებულე, მა-
გრამ ეველამ იცის, რომ ეს კანონ-
პროექტი გერმანიის ჯარის მომარტე-
ბას შეეხება. მშვიდობიანობის დროს
ჯარის მომარტებას, რასაკვირველია,
ბევრი ფული დასჭირდება. გერმანი-
ის-კი ამ ვახუტეშვილი დს უფრო
უჭირს და ამიტომ ამ კანონ-პროე-
ქტის რეისტრაციაში წარდგენა მთავრო-
ბამ მომავალ შემოდგომისათვის გადა-
სდამ.

გერმანიის სოციალისტებმა შე-
ცვალეს თავისი მოქმედება და ეხლა
უფრო მომეტებული ყურადღება მი-
ქცეს პროკლამაციების და აღკრ-
ბული წიგნების გავრცელებას. ამის
გამო ბერლინის პოლიცია უფრო
გაფიცული აღდგინებს თვალ-ყურს
სოციალისტების მოქმედებას. ამ უკ-
ნასკნელს დროს აღმოჩნდა, რომ
ბერლინში ბევრი პოლიცელი სო-
ციალისტი ყოფილა. ეს ამავე მარ-
ტის 18-მდე არაგინ არ იცოდა.
მარტის თვრამეტს-კი (ბერლინში 1848
წელს მარტის 18-ს მოხდა რევო-
ლუცია და სოციალისტები ამ დღეს
დღესასწაულდებნენ) ფრიდრიხ-სეაინის
სასაფლაოზედ, სადაც 18 მარტს და-
ხოცილი რევოლუციონერები და-
ფლავიან, სხვათა შორის, ერთი ასე-
დებდა გვირგვინი აღმოჩნდა, რომელ-
ზედც ზედ-წარწერა იყო: „პოლი-
ციელ სოციალისტებისაგან“. გერმა-
ნიის მთავრობა ისე შეფიქრანა სო-
ციალისტების მოძრაობამ, რომ ცო-
ტა არ იყოს შიშით მოელოდნ 1
მაისს, სოციალისტების დღესასწაულს.
მართალია, ამ ორის თათვის წინად
მთავრობას იმედი ჰქონდა, რომ 1
მაისს მშვიდობიანად ჩაიღობო, ში-
თხეტის, რომ 1 მაისს (ახლის მით-
რეულს) წრეულს კვირა დღით მოდის,
მაგრამ ამ უკანასკნელს დროს მთა-
ვრობამ მიწვი ძლიერ ბევრი მოხელე
მოუშავა ბერლინის პოლიციას. ეხლა

გერმანიის მთავრობა მხოლოდ 1
მაისს-კი მოელოდნ და იმის მიხედვით,
თუ როგორ მოიქცევიან სოციალი-
სტები, ისეც გადასწყვეტებს: მიღოს
თუ არა რამეც ღონისძიება სოციალის-
ტების წინააღმდეგ.

წერილი ამაკი

ამ ვახუტეშვილი იმყოფება წა-
ნათ მღვდელი ვინს სმელებად, რომელ-
საც გარ. „Voss. Zeitung“-ისათვის
საყურადღებო ცნობები უწევდა ამის
შესახებ, თუ არ მღვთმართობა ანათ
მეურნეულ შტატებსა ზნებზე. ამ
შეკრებულ სიტყვით, ზანგეს თქვამს
განკრება სელს არ უწიობს, მანგ
ამ ვახუტეშვილი 600.000.000 მანგზედ შე-
რდება შექმნა, საერთოდ რომ განკ-
რებაში. უკანასკნელ სესხის ადგილს
შეადგ ზამინგად, რომ წრდილოეთ ამე-
რიკის ზანგეთისა 842 ეკვიად იყო,
792 ეკვიად, 1,420 შეკრებულ გარკ-
და 995 სასწავლა, შექმნა მღვდლებე-
ლი და პროფესორი. ზანგეს ამ ვახუტეშ-
ვილისათვის გამართული ჰქონდა 7 კოლე-
ჯი, 17 აკადემია და 43 საშუალო სა-
სწავლებელი. „მანგ-კი, ათვალა თუმცა
სმელებად: ზანგეს წრდილოეთ-ამე-
რიკაზედ განათობებელი, რომ სამხე-
დას არაერთ ადგილზე, ნადარსვათ და-
სტის და სტეპანკის და მანგისათვის მან-
განს ზარი-სასეს, თეთრ-კანახებო კადრე
წავლობის თვალთ შეკრებულ, მეტრე-
სამსრეთის ამერებაში. მაგრამ უნანს გა-
მომისეს სოლმე თუ არა და ან ზანგეს
თავადგომარად, ან მანგის-მღვთმართ-
საწავლებლად, ჰრანსტანას უთხვას მან-
განს, ეველანს ათავისსწავლებელ და
სოლმე ეკრებათ სოლმეო“. სმე-
ლებად ამბობს, დაეწერებ, რომ ზანგე
ეველანს: კერ მითაქვას ამერებაში
მშვიდობისაგან ცხოვრებას და ამიტომ
ამისათვისვე უკეთესად და დღად კარეს
სესხის, რომ, შეიქმნეს თუ არა ცვლას
და უნანს კარეს სელსისას, მოქ-
დაქვას და ჰრანსტანის, ათავისავე
დაბრუნებასო.

— უხანგური სასოგადოება დაურსე
ბათი დაუღუბამა. ერთის კოლეგეას
მისწავლელ ქალებს შეუდგენათ სასოგ-
ადოებას საურთიერთო დასწავლას: საქორ-
წელა ხანგეთის უხანგურ-სოგადოე-
სასოგადოებას შეადგება განსაღვრე-
ბლად ყოველმან წვერ-ქალებსა შუამდებ
ყარობს უხანგადანსადა, თუ სასელი-
დგან განთე გამოსაღვ ათხს, თან თათ-
სი დანაშაულად არ გამოყოფად და სმე-
აველანს ეიმე; ამა გარდა, ერთი თუ-
ხს ჯარობს უხანგადანსადა, თუ სა-
წეკრია მთადო რომელიმე თანისთ-
თავისმსგებლსაგან. სოლო სმევეთოდ
გათხოვების დღეს ყოველს წვერს-ქალებს
ამ სასოგადოებისას სასოგადოებას თან-
სიდაგან სმევეთ თუ თუხს თუფლი.

— ამერიკელებს ახანგებულ სერის
მოუკრებათ ქალებს წარსაგან სსათარ-
ღობად. ეს სერის ას არის, რომ გრე-
მართავი რამდენიმე ბაქსია, რომელიც სულ
ერთიანად მომართავს და ანათავს
შეკრებას სოლმე. საქმი ას არის, რომ
ყოველგვარ ბაქსია სულ სსე-და-სსე-სა-
სწავლათ მომართავს. ბირეული ბაქსია
რომ სსათ-სა სსამ მდეს დასწავლ, მო-
კრებათ ირად მეს-სსე-ქალებს, და
ერთის ბაქსიანგან ამ მოკრებულ კად-
სელს ადვილად შეუძლიან დახმანს. მე-
სამე ბაქსია უფრო სწავლად ამერის,
მეთათვე—ამხელ უფრო სწავლად და ამ

გვანად, სულ ბოლო ბაქსია სსათ-
თარმეტს მდეს მანგეთის და მოკრე-
რებს ასე ასსამს, რომ შექმნება არა
სწავლად. ბაქსია ეველანს-სსე-სსე-
ბათ მომართავს და მდეს მისწავლათ
დაეც თუმცა ეს უხანგური სწავლად გარ-
მთავრდება.

— მხრის, ევერიაში, ამას წინად
განდაცვლად თუმცა ცხოვრებას მომქმე-
დებ-ბერლინს, იასე მეთას, რომელიც
ას ორმეც-და-სეთისა წლას იყო. მეთ-
და სმევერ იყო თუმცა დაქორწინებულად
და როგორც უკანასკნელად დაჭრებულად,
112 წლას, სელ-სელად უხანგად ცო-
ლას შერთავს, მეთათვის, მაგრამ სთე-
სკებას და ნანგებობას არ უთხვას და
დაუშვას. ამ სსე-მდებლას ცხოვრებას
განსაღვლობაში მურს მოხალად სსამს-
ნათ და კარტოვითად ვეველებო თუმცა,
სოლო სორეს-კი მდეს ამეთათვად,
ათასსა ერთხელ სმარობად, სოველიან
ორის წლას წინად მეთას დაურედა და
დაბნებლად.

განმარტობა

1890 წლის 27 ოქტომბრის ერთი
თავადმედიო ტრეაღისში მანგოვად და
ეკრ-ღებია-1-ს სასტრუქობა დასწავლად.
1891 წლის 19 ოქტომბრის ასეც თა-
ვისის სოლმე დაბნებლად. გამოიგანათ:
არ ფსად დაფრება ამ თავადმედიას
თავისი მმელები, რამდენი მისცა „ეკრ-
ღებიაში“ დანსარტვა და ან მანგის-
ნას გაყოფად?

— ეველანს უზრდადებულ სსამართლო-
ბა ერთი მართლად გვიც განამარტობა.
ამის გულისათვის 2 სსათის და 32 წამს
იღანანგად და 200 მანათი განსმარტოე-
ლადგანათვა. გამოიგანათ, რამდენს სსსს
იღანანგებს სსამართლობაში ეველანს
უზრდადებ, თუ კახიგანამ მტეუანსა
გამართლებს დასწავლად და ჯილდოე-
კი 2,000 მანათს დაქმნებულს?

— გაჯერებულად ავალსოთავს სას-
მოს 7 სსათს 18 წლის და 27 წამს-
ყვად მტეკრამ გადჯერად გამოიწოდებ ექ-
მის მეთ გემოწოდებ წამლები. გამოი-
განათ: რამდენს სსსს შედეგ ენაგურ-
სა სსესისაგან ეს ვახუტეშვილი?

— უხანგურბათი მართანთვ დად-მარ-
ტებას უკანასკნელს კვარის სასმარტებლად
გქმნებლად. ამ კვარის განსაღვლობაში
მანათზე 18 ეკვის ეკრ-ღებობაყოფად
წავსნება, 6 ეკვის ეკრ-ღებობაყოფად
და სსამ გვიც სანგდობა დასწავლ. ეკ-
რ-ღებობათ: რამდენს ეკვის წავსნებულად
ეკრ-ღებობაყოფად? „სსამართლობაში
მართანთვ, რამდენს „ეკრ-ღებობად“
და რამდენს ეკვის დასწავლად სანგდობა
სსამართლობაში?

გიგლიორავანი

(გვრება. ლექსები შედგენილი და გამოცე-
მული მ. აკლიანის მიერ. წიგნი პირველი.
ტფილისი, 1892 წ.)

რასაკვირველია, სსამომწერო ამბად
უნდა ჩაივარდოს, რომ ამ ერთის
წლის განმავლობაში ქართული სტემა-
ბა მოუღლოვად 33-ე პოპოს დღე და
ლამ, ასოთ-ამწერის სულ ქაქანე-
ბენ და მოხვედრება აღიარა აქეთ, რომ
ასოთ-ასოთი წიგნები მიწოდებ ჩვენს
საზოგადოებას, რომელსაც შესაწინე-
ვად გუნებნა საბუნდოვანი ხალხის წი-
გნის კიხიებას. დიუერთი შერთავი, ექ-

ნება ობლის კვერცხ გამოცხვენს როგორც და როდისმე...

მაგრამ, საუბედუროდ, ჩვენი სტამბა ხშირად ისეთ ნაწერებს ბეჭდვას ანდობს...

თუცა გვემძიმება თქმა, მაგრამ სიმაართის დაზარალება არც უადვილო წერის ავტორს არაგებს...

ლექსები, შედგენილი (!) და გამოცემული ბ.ნ. ა. ავლიშვილის მიერ, სწორედ იმისთანა ნაწერებია...

სხვადაც ვსაგებავს წიგნს უხმარა, მაგიდისთვისა? (!) კვლავ ხმარდება!...

თითქმის ერთს წლის წინად, ვიწოდებ ამ ლექს შედგენელ ავტორს, იგი 13 ოქტომბერს ბათუმში ლექსსა...

გერ კაცებს სულს თქმის, სურვილებს დამის დამსწმის, დიდა მოგცემ შე ალტქმის, ერთხელ მაინც დამატკობს...

თანაც ყოველი ასეთი ლექსი თავდება ამ საკვირველის კუბუკით: გვეკვდება, სულისა...

შეგან, ღმირს, გავაყუდე; ქვეყნსაც სიტყვებით არ შეუფასა, რომ ღირს-ვლიდე...

10 მარტს 1890 წლისას ავტორი ბოგაში უწერს ლექსს თავის სტრუქტურას, ებეჭდება: ერთხელ მაინც მიგონე, გიკა მამო დაწარქვია...

კმა არც წიგნი ტანჯავ და წაგდება მარადის, აი, მინახე მკვა— კვდება შენს დასასჯადის.

ყველაზე ძნელი ამ ავეღერებამ არის არის, რომ ავტორს თითქმის კიდევაც სცნობია ისეთი დიდებული მწერალი, როგორც იყო დობროლიუპოვი...

წიგნის ბოლოში ავტორი გვახატავს, რომ მხადდება დასაბეჭდად მკორე წიგნი და სახელად ერქვება „ნაბიჯი მკორე“.

დებეშა

9 აპრილი

პეტერბურში. პირველ აპრილიდან შეიღამე განსაკუთრებულს კომიტეტს შემოვიღე 35,000 მანათამდე.

17 გუბერნიის საერო სურსათის მდგომარეობის უწყებებიდან სჩანს, რომ პირველ აპრილიდან სურსათისა და სათესლად გაუკითა 125.120,500 მან.

წარსულ ღამეს აპრკინის ქუჩაზე დიდი ცეცხლი განდა; 8 კაცი მღმერი დიწეა.

სენატორი, გენერალ-ლეიტენანტი, ბარონი მდემეი დანიშნულ იქნა ვარშავის გენერალ-გუბერნატორის თანაშემწედ და ამისთან სენატორადაც იქნა დატოვებული.

10 აპრილი

პეტერბურში. ხელმწიფე იმპერატრიცა, დიდი მთავრისა ქსენია ალექსანდრეს ასული და დიდი მთავარის მიხეილ ნიკოლოზის ძე გუშინი წაბრძანდნენ გატარდნენ სამხრეთ რუსეთისაკენ.

მურომსკისა ალექსანდრე—ენისის და კრასნოიარსკის ეპისკოპოსად. ფინანსთა მინისტრი გუშინი მოსკოვით ყირმის წყვიდა.

ზარნაშური. ამბობენ, რომ როტშვილთა კასირის ივეგის სულ 1.700,000 მარკა აქვს გოლდენგულით.

პარლინი. საფრანგეთის ელჩმა ებეტმა დღეს სადილი გაპართა რგაფე შეუვალივის პატესსკემლად.

პეტერბურგის ბირეა, 8 აპრილი.

Table with 4 columns: Name, Gold, Silver, Copper. Rows include various names like შერ-მანაიანი, ტომონის, მანუიანი, etc.

ბაზოსალევი ცნობანი

მიმოსვლა ცეცხლის გემებისა შავს ზღვაზე

ბათუმშია გადას: ზუთ შაბათობით: დღისით 4 სათზე მოკლე გზით, შვილის ნოვროსისკში, კვირაობით დღის 2 სათზე, შორის გზით, შვილის ფოსას და ყველა ნავისადგურში.

ბათუმშია გადას: ორ შაბათობით: საღამოზე, ოდესოდ გან, შორის გზით. პარასკეობით, დღით, ოდესოდ გან, მკულე გზით, გამოვილის კრანსა და ნოვროსისკში, კვირაობით დღით, სტამბოლიდან.

ფთაშია გადას: საფოსტო და სახალხო ბათუმშიდან კვირა დღით, განთილისას.

სახალხო და საქონლის კვირაობით, საღამოზე, ოდესოდ გან. სახალხო და საქონლის ბათუმშიდან ზუთ შაბათობით, გან თიადისას.

ბანსხალეუანი

ბილის ექიმი

ა. ი. მრგელი

სილოლოტედ, საკუთ. სახლში №14—16 ზაგაძეთაუკის მიდღეს: დღით 8-დან 10 საათამდე. საღამოთ 4-დან 6 საათამდე. კვირა-შაბე დღეებში დღის 8 საათიდან ნაშუადღევს 2 საათამდე. (150—38)

Maison Hermann-Lachapelle, J. BOULET & C-ie, successeurs 31-33. Rue Boindot a PARIS. Advertisement for a steam engine with an image of the machine and descriptive text in Georgian.

Advertisement for a steam engine with the heading 'სელობდა აქვს გეოება' and detailed text in Georgian describing the engine's features and availability.

Advertisement for 'ზალიბი' (Zalibi) with text in Georgian describing the product and its benefits.

Advertisement for 'ახალი სტამბა' (New Printing House) with text in Georgian describing the services offered.